
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra 'våningshus' i (østre) Vatne, Lindesnes kommune, Agder fylke, Norge

NNU Rapport 34 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder fylke

(Østre) Vatne

Lindesnes kommune

Vatne (oprindelig) Gnr/Bnr: 143/1
Koordinater: 58.0781954 N, 7.6085375 E

Flyttet til Valand Gnr/Bnr: 152/15,17
Koordinater: 58.0560637 N, 7.5758016 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Helge Paulsen, Niels Bonde, Claudia Baittinger og Christoffer Christensen

Fotos:

Træart: egetræ (*Quercus* sp.) og fyrretræ (*Pinus sylvestris*).

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger

NNU j. nr.: A8741, august 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Se endvidere Agder fylkeskommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

bolighus fra Vatne

Der er undersøgt prøver udtaget fra bygningen i 2003, 2007, 2008 og 2011.

I alt er der undersøgt prøver fra 39 emner/stokke. Fem af *Quercus* sp. og 34 af *Pinus silvestri*.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

2003:

Alle prøver udtaget af Helge Paulsen, se rapport 10.03.2003. Alle *Pinus silvestris* (fyr).

Prøver udtaget fra væggene i stue mod øst 1. etage (også benævnt 'årestue'. **'Stokkene har et sotbelegg så det er trolig ei årestue'**).

Prøver udtaget fra væggene i 'mittgang', 1. og 2. etage.

Prøver udtaget fra væggene i stuen mod vest, 1. etage.

Prøverne er undersøgt af Thomas Bartholin, se rapport 26. april 2003.

2007

Prøver udtaget af Helge Paulsen, Claudia Baittinger og Niels Bonde (projekt 'Med ryggen til fjellet').

Prøver udtaget fra fem stokke: trapezformede sylstokke i stue mod øst ('årestue') og midtstue. Alle *Quercus* sp. (eg). Se rapport 31.07.2007 og fig. 1.

2008

Prøver udtaget af Helge Paulsen, Claudia Baittinger og Niels Bonde (projekt 'Med ryggen til fjellet').

Supplerende prøver til prøverne udtaget i 2007.

2011

Prøver udtaget af Helge Paulsen, Claudia Baittinger, Niels Bonde og Christoffer Christensen (projekt 'Med ryggen til fjellet').

Supplerende undersøgelse til prøverne udtaget i 2003, 2007 og 2008.

Prøver af egetræ udtaget i bygningen øst for hoveddøren.

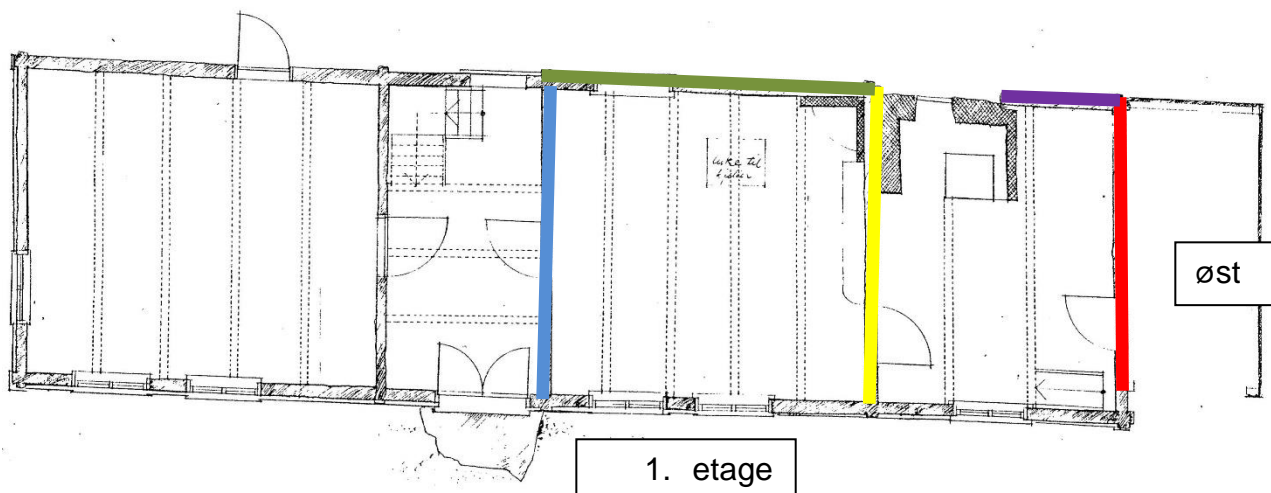

Fig. 1: Grundplan af hus. Prøver udtaget fra fem svill af egetræ i stuen midt i bygningen og i stuen mod øst ('årestue')
Alle dateret!

N0860019 - rød

Udtagning af borekerne fra svill N0860019. Foto 2008.

N0860t01 - violet

Svill N0860t01 i nordvæg i 'årestue'. Stue mod øst.

N0860t02 – gul

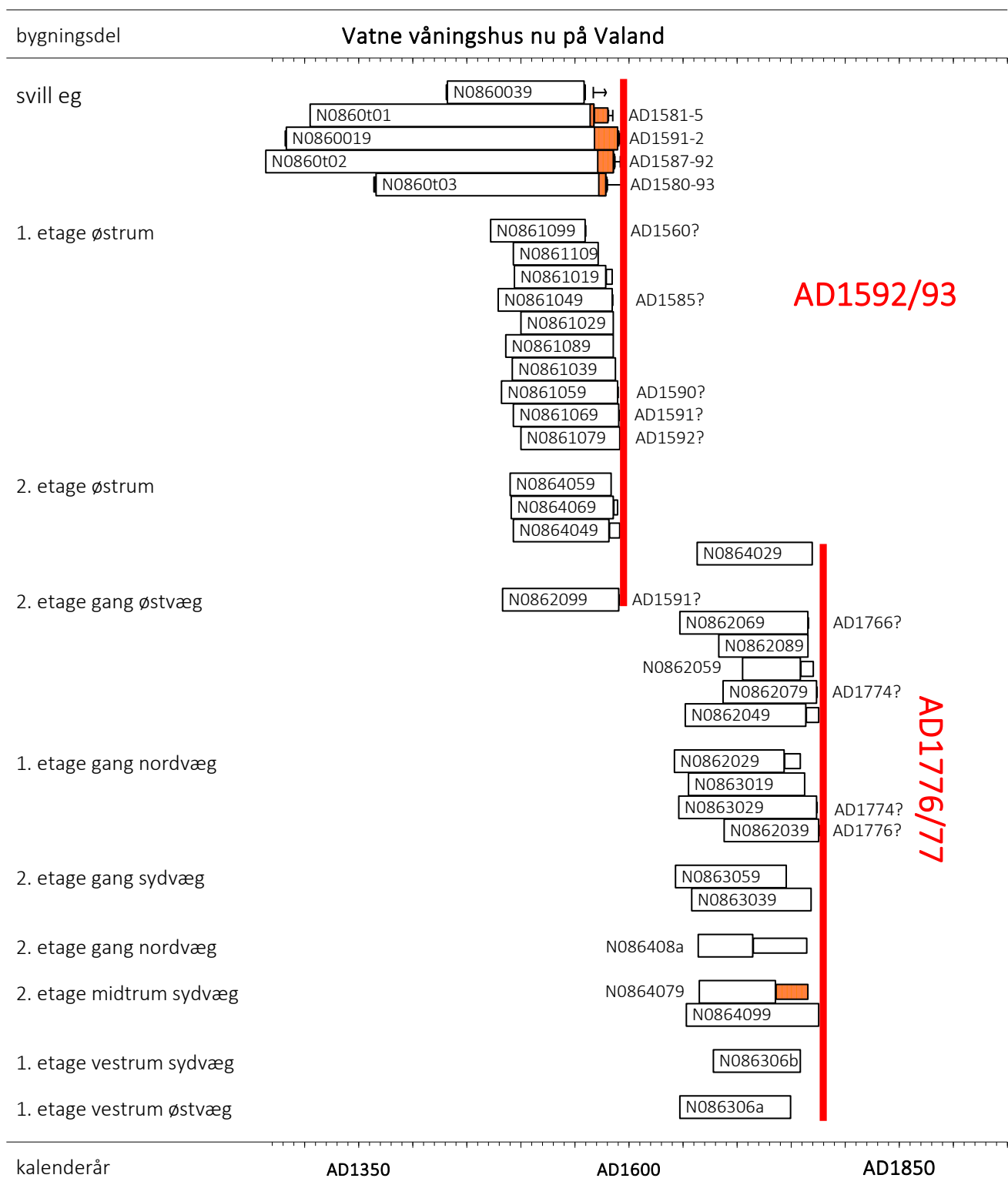
Udtagning af borekerne fra svill N0860t02 i væg mellem årestue og midtstue. Foto 2007.

N0860039 – grøn
Svill N0860039 i nordvæg i midtstuen.

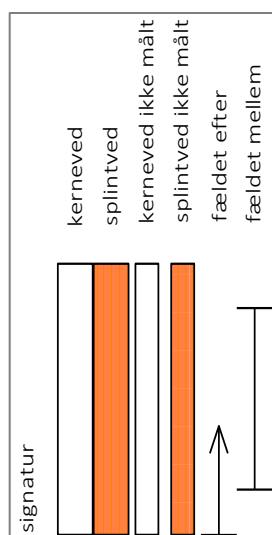
N0860t03 – blå

Svill N0860t03 i væg mellem gang og midtstue. Foto 2007.

Dateringsdiagram der angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve.

Middelkurve QUSP

Årringskurverne fra fem daterede stokke QUSP er sammenregnet til en middelkurve N0860m01 på 327 år, som dækker perioden AD1264 - 1590.

Prøver af fyrretræ

Prøver af *Pinus silvestris* (fyr) udtaget fra 26 (2003) + 8 (2011) stokke i bygningens vægge både 1. og 2. etage. I alt prøver fra 34 stokke.

Prøver fra 31 stokke er dateret.

Der er kun identificeret splintved på én prøve. Det betyder dog ikke, at ingen af de øvrige prøver har splintved. Det kan være meget svært at konstatere splintved, især på borekerner.

Middelkurver PISY

Årringskurverne for daterede stokke af PISY er sammenregnet til to middelkurver:

N086m001 på 121 år, som dækker perioden AD1472 - 1592.

N086m002 på 135 år, som dækker perioden AD1642 – 1776.

Tolkning:

Fældningstidspunkt for træerne, som de daterede prøver stammer fra **samlers sig om to aktiviteter**: AD1593 og AD1777.

Prøverne fra egetræsstokkene svill har fældning ca. AD1592/93. Sidstdannede / konstaterede årring er formet i AD1591.

Prøverne fra 14 fyrretræer vægstokke har fældning ca. AD1592/93. Sidstdannede / konstaterede årring er formet i AD1592.

Prøverne fra 17 fyrretræer vægstokke har fældning ca. AD1776-77. Sidstdannede / konstaterede årring er formet i AD1776.

Den ældste del af bygningen (midtstue og stue mod øst) er formentlig opført i AD1593.

Bygningen er formentlig ombygget / udvidet (stue mod vest i to etager) og den ældre bygning forhøjet i AD1777.

Bemærk N0862099 (2. etage gang østvæg) genanvendt stokk med 'laftehug', som hører til den ældste bygningsfase, se foto.

N0862099

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referencekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge.
(se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for egetræ (norsk): 7 – 21.

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 – 90.

For *t*-værdi: Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

Beregning af middelkurver

QUSP

Mean sequence - N0860M01

Dated AD1264 to AD1590

Contains the following files

N0860t01.d dated AD1305 to AD1568 of type R 4 N

N0860t02.d dated AD1264 to AD1586 of type R 15 N

N0860t03.d dated AD1366 to AD1579 of type R 7 N

N0860019.d dated AD1283 to AD1590 of type R 22 N

N0860039.d dated AD1432 to AD1559 of type R 0 N

PISY

Mean sequence - N086m001

Dated AD1472 to AD1592

Contains the following files

N0861019.d dated AD1494 to AD1579 of type R 0 N
N0861029.d dated AD1500 to AD1586 of type R 0 N
N0861039.d dated AD1492 to AD1588 of type R 0 N
N0861049.d dated AD1479 to AD1585 of type R 0 !
N0861059.d dated AD1482 to AD1590 of type R 0 !
N0861069.d dated AD1493 to AD1591 of type R 0 !
N0861079.d dated AD1500 to AD1592 of type R 0 !
N0861089.d dated AD1486 to AD1586 of type R 0 N
N0861099.d dated AD1472 to AD1560 of type R 0 !
N0861109.d dated AD1493 to AD1572 of type R 0 N
N0862099.d dated AD1483 to AD1591 of type R 0 !
N0864049.d dated AD1493 to AD1582 of type R 0 N
N0864059.d dated AD1490 to AD1584 of type R 0 N
N0864069.d dated AD1491 to AD1586 of type R 0 N

Mean sequence - N086m002

Dated AD1642 to AD1776

Contains the following files

N086408a.d dated AD1664 to AD1715 of type R 0 N
N0864029.d dated AD1663 to AD1770 of type R 0 N
N0864079.d dated AD1665 to AD1736 of type R 0 N
N0864099.d dated AD1653 to AD1776 of type R 0 N
N086306a.d dated AD1647 to AD1750 of type R 0 N
N086306b.d dated AD1678 to AD1759 of type R 0 N
N0862029.d dated AD1642 to AD1744 of type R 0 N
N0862039.d dated AD1688 to AD1776 of type R 0 !
N0862049.d dated AD1652 to AD1764 of type R 0 N
N0862059.d dated AD1705 to AD1759 of type R 0 N
N0862069.d dated AD1647 to AD1766 of type R 0 !
N0862079.d dated AD1687 to AD1774 of type R 0 !
N0862089.d dated AD1683 to AD1766 of type R 0 N
N0863019.d dated AD1655 to AD1763 of type R 0 N
N0863029.d dated AD1646 to AD1774 of type R 0 !
N0863039.d dated AD1658 to AD1769 of type R 0 N
N0863059.d dated AD1643 to AD1746 of type R 0 N

Absolut datering!

Kurver QUSP	-	-	N0860m01	
Site chronos				
-	start	dates	AD1264	
-	dates	end	AD1590	
N078m001	AD1333	AD1730	12.54	N A8705 Røstad
N094m001	AD1403	AD1731	6.66	N A8781 Eide kirke
N103m001	AD1208	AD1418	7.19	N A8832 Harkmark kirke
N1050m001	AD1401	AD1576	11.32	N A8835 Valle kirkel
N1375m001	AD1299	AD1605	9.66	N A8943 Bue

Tabel: Absolut datering, egetræ. *t*-værdier for kryds-datering af middelkurven med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Kurver PISY	-	-	N086m001	N086m002	
-	start	dates	AD1472	AD1642	
-	dates	end	AD1592	AD1776	
aam01	AD1254	AD1744	5.72	1.97	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	1.49	7.58	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	3.49	0.87	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	8.30	13.27	N Vest-Agder m Aaseral
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	12.78	14.33	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering, fyrretræ. *t*-værdier for kryds-datering af middelkurver med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Katalog over undersøgte prøver

Prøver af eg (*Quercus* sp.)

N0860t01

A8741 Vatne Valand våningshus svillstokk 'årestue' nordvæg 29+7a + 7b
Raw Ring-width QUSP data of 264 years length
Dated AD1305 to AD1568
4 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 85.40 Sensitivity 0.15
Interpretation: AD1581-5

N0860t02

A8741 Vatne Valand våningshus svillstokk delevæg årestue/stue pr 4 + 8
Raw Ring-width QUSP data of 323 years length
Dated AD1264 to AD1586
15 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 85.69 Sensitivity 0.17
Interpretation: AD1587-92

N0860t03

A8741 Vatne Valand våningshus svillstokk delevæg stue/midtgang pr 5+6
Raw Ring-width QUSP data of 214 years length
Dated AD1366 to AD1579
7 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 78.30 Sensitivity 0.13
Interpretation: AD1580-93

N0860019

A8741 Vatne Valand våningshus årestue svillstokk østvæg pr 1
Raw Ring-width QUSP data of 308 years length
Dated AD1283 to AD1590
22 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 97.56 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1591-2

N0860039

A8741 Vatne Valand våningshus stue svillstokk nordvæg pr 3
Raw Ring-width QUSP data of 128 years length
Dated AD1432 to AD1559

0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 59.91 Sensitivity 0.15
Interpretation: after AD1567

Prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*)

N0861019

A8741 Valand Vaaningshus Toemmerkerne oest soervegg 1 stokk 09502270/A01
Raw Ring-width PISY data of 86 years length
Dated AD1494 to AD1579
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 117.93 Sensitivity 0.22
Interpretation: after AD1625

N0861029

A8741 Valand Vaaningshus toemmerkerne oest soervegg 7 stokk 09502280/A02
Raw Ring-width PISY data of 87 years length
Dated AD1500 to AD1586
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 84.21 Sensitivity 0.27
Interpretation: after AD1626

N0861039

A8741 Valand Vaaningshus toemmerkerne oest nordvegg 3 stokk 09502290/A03
Raw Ring-width PISY data of 97 years length
Dated AD1492 to AD1588
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 120.03 Sensitivity 0.21
Interpretation: after AD1628

N0861049

A8741 Valand Vaarningshus toemmerkerne oest nordvegg 5 stokk 09502300/A04
Raw Ring-width PISY data of 107 years length
Dated AD1479 to AD1585
0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 95.43 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1585?

N0861059

A8741 Valand Vaaningshus toemmerkerne oest nordvegg 6 stokk 09502310/A05
Raw Ring-width PISY data of 109 years length
Dated AD1482 to AD1590
0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 109.41 Sensitivity 0.25
Interpretation: AD1590?

N086306a

A8741 Valand Vaaningshus oestvegg stue 1 etage 3 stokk 09502511/C06
Raw Ring-width PISY data of 104 years length
Dated AD1647 to AD1750
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 82.38 Sensitivity 0.36
Interpretation: after AD1790

N086306b

A8741 Valand Vaaningshus soervegg stue 1 etage 2 stokk 09502512/C07
Raw Ring-width PISY data of 82 years length
Dated AD1678 to AD1759
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 120.56 Sensitivity 0.24
Interpretation: after AD1799

N0861079

A8741 Valand Vaaningshus toemmerkerne oest nordvegg 10 stokk 09502330/A07
Raw Ring-width PISY data of 93 years length
Dated AD1500 to AD1592
0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 122.12 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1592?

N0861089

A8741 Valand Vaaningshus toemmerkerne oest oestvegg 8 stokk 09502340/A08
Raw Ring-width PISY data of 101 years length
Dated AD1486 to AD1586
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 118.99 Sensitivity 0.27
Interpretation: after AD1626

N0861099

A8741 Valand Vaaningshus toemmerkerne oest oestvegg 9 stokk 09502350/A09
Raw Ring-width PISY data of 89 years length

Dated AD1472 to AD1560

0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 124.60 Sensitivity 0.25
Interpretation: AD1560?

N0861109

A8741 Valand Vaaningshus toemmerkerne oest nordvegg 8 stokk 09502360/A10
Raw Ring-width PISY data of 80 years length
Dated AD1493 to AD1572
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 110.26 Sensitivity 0.26
Interpretation: after AD1612

N0862019

A8741 Valand Vaaningshus nordvegg mittgang 1 etage 2 stokk 09502370/B01
Raw Ring-width PISY data of 120 years length
Undated; relative dates - 0 to 119
0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 106.17 Sensitivity 0.18

N0862029

A8741 Valand Vaaningshus nordvegg mittgang 1 etage 5 stokk 09502380/B02
Raw Ring-width PISY data of 103 years length
Dated AD1642 to AD1744
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 133.09 Sensitivity 0.27
Interpretation: after AD1799

N0862039

A8741 Valand Vaaningshus nordvegg mittgang 1 etage 5 stokk 09502390/B03
Raw Ring-width PISY data of 89 years length
Dated AD1688 to AD1776
0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 105.06 Sensitivity 0.28
Interpretation: AD1776?

N0862049

A8741 Valand Vaaningshus 2 etage oestvegg mittgang 4 stokk 09502400/B04
Raw Ring-width PISY data of 113 years length
Dated AD1652 to AD1764
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 87.90 Sensitivity 0.26
Interpretation: after AD1816

N0862059

A8741 Valand Vaaningshus 2 etage oestvegg
mittgang 5 stokk 09502410/B05

Raw Ring-width PISY data of 55 years length
Dated AD1705 to AD1759

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 158.44 Sensitivity 0.22

Interpretation: after AD1811

N0862069

A8741 Valand Vaningshus 2 etage oestvegg
mittgang 6 stokk 09502420/B06

Raw Ring-width PISY data of 120 years length
Dated AD1647 to AD1766

0 sapwood rings and possible bark surface

Average ring width 70.14 Sensitivity 0.30

Interpretation: AD1766?

N0862079

A8741 Valand Vaaningshus 2 etage østvegg
mittgang 4 stokk 09502430/B07

Raw Ring-width PISY data of 88 years length
Dated AD1687 to AD1774

0 sapwood rings and possible bark surface

Average ring width 113.53 Sensitivity 0.26

Interpretation: AD1774?

N0862089

A8741 Valand Vaaningshus 2 etage oestvegg
mittgang 2 stokk 09502440/B08

Raw Ring-width PISY data of 84 years length
Dated AD1683 to AD1766

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 139.88 Sensitivity 0.32

Interpretation: after AD1806

N0862099

A8741 Valand Vaaningshus 2 etage oestvegg
mittgang stokk m laftehugg 09502450/B

Raw Ring-width PISY data of 109 years length
Dated AD1483 to AD1591

0 sapwood rings and possible bark surface

Average ring width 123.28 Sensitivity 0.27

Interpretation: AD1591?

N0863019

A8741 Valand Vaaningshus nordvegg mittgang 1
etage 1 stokk 09502460/C01

Raw Ring-width PISY data of 109 years length
Dated AD1655 to AD1763

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 122.88 Sensitivity 0.25

Interpretation: after AD1803

N0863029

A8741 Valand Vaaningshus nordvegg mittgang 1
etage 7 stokk 09502470/C02

Raw Ring-width PISY data of 129 years length
Dated AD1646 to AD1774

0 sapwood rings and possible bark surface

Average ring width 91.30 Sensitivity 0.29

Interpretation: AD1774?

N0863039

A8741 Valand Vaaningshus soervegg mittgang 2
etage 2 stokk 09502480/C03

Raw Ring-width PISY data of 112 years length
Dated AD1658 to AD1769

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 71.16 Sensitivity 0.30

Interpretation: after AD1809

N0863049

A8741 Valand Vaaningshus soervegg mittgang 2
etage 5 stokk 09502490/C04

Raw Ring-width PISY data of 117 years length
Undated; relative dates - 0 to 116

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 104.99 Sensitivity 0.25

N0863059

A8741 Valand Vaaningshus hus a+b
09502509/C05+C08

Raw Ring-width PISY data of 104 years length
Dated AD1643 to AD1746

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 142.76 Sensitivity 0.26

Interpretation: after AD1786

N0864029

A8741 Vatne - Valand 2 etage væg mellem øst -
og midt stue 4 stokk o gulv pr I

Raw Ring-width PISY data of 108 years length
Dated AD1663 to AD1770

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 100.82 Sensitivity 0.24

Interpretation: after AD1810

N0864039

A8741 Vatne - Valand øst rum sydvæg 4 stokk o gulv pr III

Raw Ring-width PISY data of 39 years length

Undated; relative dates - 1 to 39

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 121.59 Sensitivity 0.30

N0864049

A8741 Vatne - Valand 2 etage øst rum østvæg 7 stokk o gulv pr IV

Raw Ring-width PISY data of 90 years length

Dated AD1493 to AD1582

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 107.97 Sensitivity 0.22

Interpretation: after AD1632

N0864059

A8741 Vatne - Valand 2 etage øst rum nordvæg 8 stokk o gulv

Raw Ring-width PISY data of 95 years length

Dated AD1490 to AD1584

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 94.51 Sensitivity 0.28

Interpretation: after AD1624

N0864069

A8741 Vatne - Valand 2 etage øst rum syd væg 6 stokk o gulv pr VI

Raw Ring-width PISY data of 96 years length

Dated AD1491 to AD1586

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 117.33 Sensitivity 0.20

Interpretation: after AD1630

N0864079

A8741 Vatne - Valand 2 etage midtrum sydvæg ? stokk o gulv pr VII

Raw Ring-width PISY data of 72 years length

Dated AD1665 to AD1736

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 79.69 Sensitivity 0.22

Interpretation: AD1776-1826

N086408a

A8741 Vatne - Valand gang nordvæg 2 etage 1 stokk o gulv pr VIII

Raw Ring-width PISY data of 52 years length

Dated AD1664 to AD1715

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 122.88 Sensitivity 0.27

Interpretation: after AD1805

N0864099

A8741 Vatne - Valand 2 etage midtrum sydvæg 5 stokk o gulv pr IX

Raw Ring-width PISY data of 124 years length

Dated AD1653 to AD1776

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 86.28 Sensitivity 0.26

Interpretation: after AD1816

Helge Paulsen

Dato: 10 -03 - 2003

Prøvene tatt av

Denprokronologisk objekt: Våningshus på Vaaland		GNR/Brn: 152 / 15	Kommentar Tekst her				
Kommune: Mandal		Kommune nr : 1002					
Fylke: Vest - Agder		Top. Nr. *					
Antal prøver	Prøve nr	Sted	Rom	Bark	Yte	Be arb.	Tekst
1	C 01	Vegg m.nord	M.gang 1.etg		Yte		Stokk nr 1 fra svill 28 cm fra stokkens ende mot åpning.
2	C 02	Vegg m.nord	M.gang 1.etg		Yte		Stokk nr 7 fra svill 11 cm fra stokkens ende mot skjøt.
3	C 03	Vegg m.sør	M.gang 2.etg		Yte		Stokk nr 2 over gulv 5cm fra vestre hjørne.
4	C 04	Vegg m.sør	M.gang 2.etg			mangl. 1mm	Stokk nr 5 over gulv 7 cm fra vestre hjørne.
5	C 05	Vegg m.sør	Stue 1.etg.		Yte		Stokk nr 3 over svill 77 cm fra hjørne mot øst.
6	C 06	Vegg m.øst	Stue 1.etg.		Yte		Stokk nr 2 over svill 1 cm fra dør list.
7	C 07	Vegg m.sør	Stue 1.etg.		Yte		Stokk nr 2 over svill 183 cm fra hjørne mot øst.
8	C 08	Vegg m.sør	Stue 1.etg.		Yte		Stokk nr 3 over svill 5 cm fra vindu mot vest.
9							
10							
11							
12							
13							

Helge Paulsen

Prøvene tatt av

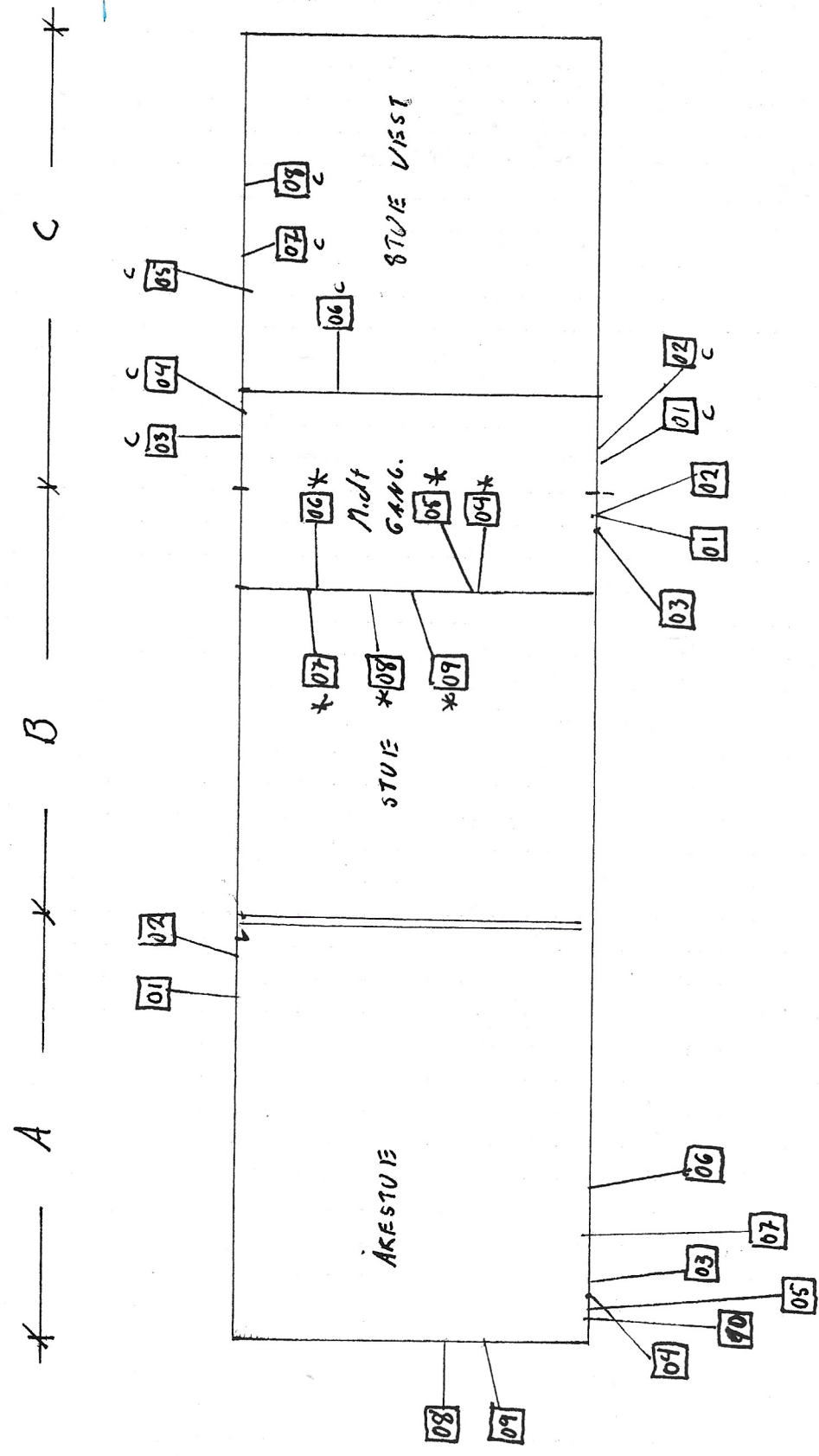
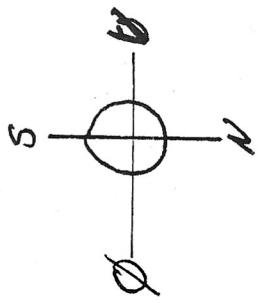
Dato: 10 -03 - 2003

Denprokronologisk objekt: Våningshus på Vaaland		GNR/Brn:	152	Kommentar			
Kommune: Mandal		Kommune nr.: 1002		Stokkene har et sotbelegg så det er trolig ei årestue.			
Fylke:	Vest - Agder		Top. Nr.:	*			
Antal prøver	Prøve nr	Sted	Rom	Bark	Yte	Be arb.	Tekst
1	A 01	Vegg m.sør	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 1 over svill 60 cm fra hjørne mot vest.
2	A 02	Vegg m.sør	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 7 over svill 50 cm fra hjørne mot vest.
3	A 03	Vegg m.Nord	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 3 over svill 25 cm fra dør åpning.
4	A 04	Vegg m.Nord	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 5 over svill 28 cm fra dør åpning.
5	A 05	Vegg m.Nord	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 6 over svill 29 cm fra dør åpning.
6	A 06	Vegg m.Nord	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 9 over svill 140 cm fra hjørne mot vest.
7	A 07	Vegg m.Nord	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 10 over svill 164 cm fra hjørne mot vest.
8	A 08	Vegg m.Øst.	Tøm.kj.m.øst			Be arb.	Stokk nr 8 over svill 90 cm fra hjørne mot nord.
9	A 09	Vegg m.Øst.	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 9 over svill 74 cm fra hjørne mot nord.
10	A 10	Vegg m.Nord	Tøm.kj.m.øst		Yte		Stokk nr 8 over svill 20 cm fra hjørne mot øst.
11							
12							
13							

Prøvene tatt av Helge Paulsen Dato: 10 -03 - 2003

Denprokronologisk objekt: Våningshus på Veland		GNR/Brn: 152 / 15		Kommentar			
Kommune: Mandal		Kommune nr : 1002					
Fylke: Vest -Agder		Top. Nr: *					
Antal prøver	Prøve nr	Sted	Rom	Bark	Yte	Be arb.	Tekst
1	B O1	Vegg.m nord	M.gang 1.etg		Yte		Stokk nr 2 over svill 16 cm fra enden av stokken.
2	B O2	Vegg.m nord	M.gang 1.etg		Yte		Stokk nr 4 over svill 12 cm fra enden av stokken.
3	B O3	Vegg.m nord	M.gang 1.etg		Yte		Stokk nr 5 over svill 166 cm fra enden av stokken.
4	B O4	Vegg.m øst.	M.gang 2.etg			Mangl.7mm	Stokk nr 4 over gulv i 2.etg 90 cm fra dør.
5	B O5	Vegg.m øst.	M.gang 2.etg		Yte		Stokk nr 5 over gulv i 2. Etg 75 cm fra dør.
6	B O6	Vegg.m øst.	M.gang 2.etg		Yte		Stokk nr 6 over gulv i 2. Etg 36 cm fra dør.
7	B O7	Vegg.m øst.	M.gang 2.etg		Yte		Stokk nr 4 over gulv i 2.etg 7 cm fra dør.
8	B O8	Vegg.m øst.	M.gang 2.etg			Musken	Stokk nr 2 over dør 30 cm fra venstre.
9	B O9	Vegg.m øst.	M.gang 2.etg		Yte		Stokk med laftehugg i gavel 12 cm fra laftehugget
10							
11							
12							
13							

VALANO 152/15/17

* 2. ETG

**Dendrokronologisk analyse af
Våningshus
med tre byggefaser
Valand, Mandal kommune
Vest-Agder Fylke.**

(Gnr/bnr: 152/15. Komm.nr: 1002)

Vest-Agder fylkeskommune Sentraladministrasjonen	
Saksnr.: 200300924	Doknr.: 1
Emnekode: C 53	Obj.kode:
Saksbeh.: HPA	Dato: 2.05.03
Kopi:	Avskr.:

Syvogtyve boreprøver, alle furu, her nummereret 0950227-0950251, udtaget af Helge Paulsen, Vest-Agder Fylkeskommune, er dendrokronologisk analyseret med følgende resultat:

Huset, der er flyttet til sin nuværende plads fra en beliggenhed nogle få mil længere oppe i landet, består af tre tømmerkerner, A, B og C.

Alle de 10 prøver fra del **A**, kunne dateres, ingen havde dog bark. Den yngste datering er **1592**

Nedenstående tabel viser, at mange af de andre dateringer ligger meget tæt på dette årstal, hvilket betyder, at stokkenes overflade er meget skånsomt høvlet. Fældningstidspunktet må derfor ligge meget tæt på år 1592.

Af de 9 prøver fra del **B** kunne 7 dateres, ingen af disse havde bark. Den yngste datering er **1776**.

Af de 8 prøver fra del **C** kunne 7 dateres, ingen af disse havde bark. Den yngste datering er **1769**.

Det kan ikke med sikkerhed afgøres hvilken del af B og C, der er ældste. Bedst er vel at sige, at de er samtidige.

Katalog over prøverne:

Catrasnr/ Prøvenr	Bygningsdel	Antal årringe	Fældnings- tid
09502270/ A01	Tømmerkerne øst, sørvegg, stokk 1 over svill, 60 cm fra vesthjørne.	86+6	e1585
09502280/ A02	Tømmerkerne øst, sørvegg, stokk 7 over svill, 50 cm fra vesthjørne.	88	e1587
09502290/ A03	Tømmerkerne øst, nordvegg, stokk 3 over svill, 25 cm fra døråpning.	97	e1588
09502300/ A04	Tømmerkerne øst, nordvegg, stokk 5 over svill, 28 cm fra døråpning	107	e1585
09502310/ A05	Tømmerkerne øst, nordvegg, stokk 6 over svill, 29 cm fra døråpning.	109	e1590
09502320/ A06	Tømmerkerne øst, nordvegg, stokk 9 over svill, 140 cm fra vesthjørne.	99	e1591
09502330/ A07	Tømmerkerne øst, nordvegg, stokk 10 over svill, 164 cm fra vesthjørne.	93	e1592

09502340/ A08	Tømmerkerne øst, østvegg, stokk 8 over svill, 90 cm fra nordhjørne.	101	e1586
09502350/ A09	Tømmerkerne øst, østvegg, stokk 9 over svill, 74 cm fra nordhjørne.	89	e1560
09502360/ A10	Tømmerkerne øst, nordvegg, stokk 8 over svill, 20 cm fra østhjørne.	80	e1572
09502370/ B01	Nordvegg, mittgang, 1 etage, stokk 2 over svill, 16 cm fra stokkende	120	ej dateret
09502380/ B02	Nordvegg, mittgang, 1 etage, stokk 4 over svill, 12 cm fra stokkende	103+15	e1759
09502390/ B03	Nordvegg, mittgang, 1 etage, stokk 5 over svill, 166 cm fra stokkende	89	e1776
09502400/ B04	Østvegg, mittgang, 2 etage, stokk 4 over gulv, 90 cm fra dør, sml 09502430/B07	113+5	e1769
09502410/ B05	Østvegg, mittgang, 2 etage, stokk 5 over gulv, 75 cm fra dør	55+12	e1771
09502420/ B06	Østvegg, mittgang, 2 etage, stokk 6 over gulv, 36 cm fra dør	120	e1766
09502430/ B07	Østvegg, mittgang, 2 etage, stokk 4 over gulv, 7 cm fra dør, sml 09502400/B04	88	e1774
09502440/ B08	Østvegg, mittgang, 2 etage, stokk 2 over dør, 30 cm fra venstre	84	e1766
09502450/ B09	Østvegg, mittgang, 2 etage, stokk med laftehugg i gavel, 12 cm fra laftehugget.	109	ej dateret
09502460/ C01	Nordvegg, mittgang, 1 etage, stokk 1 over svill, 28 cm fra stokkende mot åpning	110	e1764
09502470/ C02	Nordvegg, mittgang, 1 etage, stokk 7 over svill, 11 cm fra stokkende mot skjøt	129	e1774
09502480/ C03	Sørvegg, mittgang, 2 etage, stokk 2 over gulv, 5 cm fra vesthjørne	112	e1769
09502490/ C04	Sørvegg, mittgang, 2 etage, stokk 5 over gulv, 7 cm fra vesthjørne	117+5	ej dateret
09502501/ C05	Sørvegg, stue, 1 etage, stokk 3 over svill, 77 cm fra hjørne mot øst	92	e1737
09502502/ C08	Sørvegg, stue, 1 etage, stokk 3 over svill, 5 cm fra vindue mot vest	104	e1746
09502511/ C06	Østvegg, stue, 1 etage, stokk 2 over svill, 1 cm fra dørliste	104	e1750

09502512/ C07	Sørvegg, stue, 1 etage, stokk 2 over svill, 183 cm fra hjørne mot øst	82	e1759
------------------	--	----	-------

e = træet fældet efter det anførte år, idet barkkant ikke var til stede.

Prøver og måleresultater afleveres efter nærmere aftale til Terje Thun.

Wentorf, den 26. april 2003

Med venlig hilsen

Thomas Bartholin,
Nationalmuseet/NNU,
Ny Vestergade 11,
DK 1471 København K.

Tel: 0045 3347 3185

Fax: 0045 3347 3311

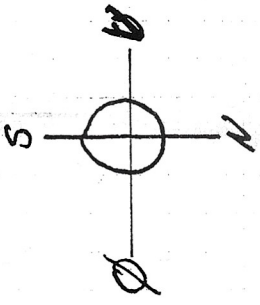
e-mail: thomas.bartholin@natmus.dk (modtages også i Tyskland)

Am Haidberg 18,
D 21465 Wentorf bei Hamburg
Tyskland

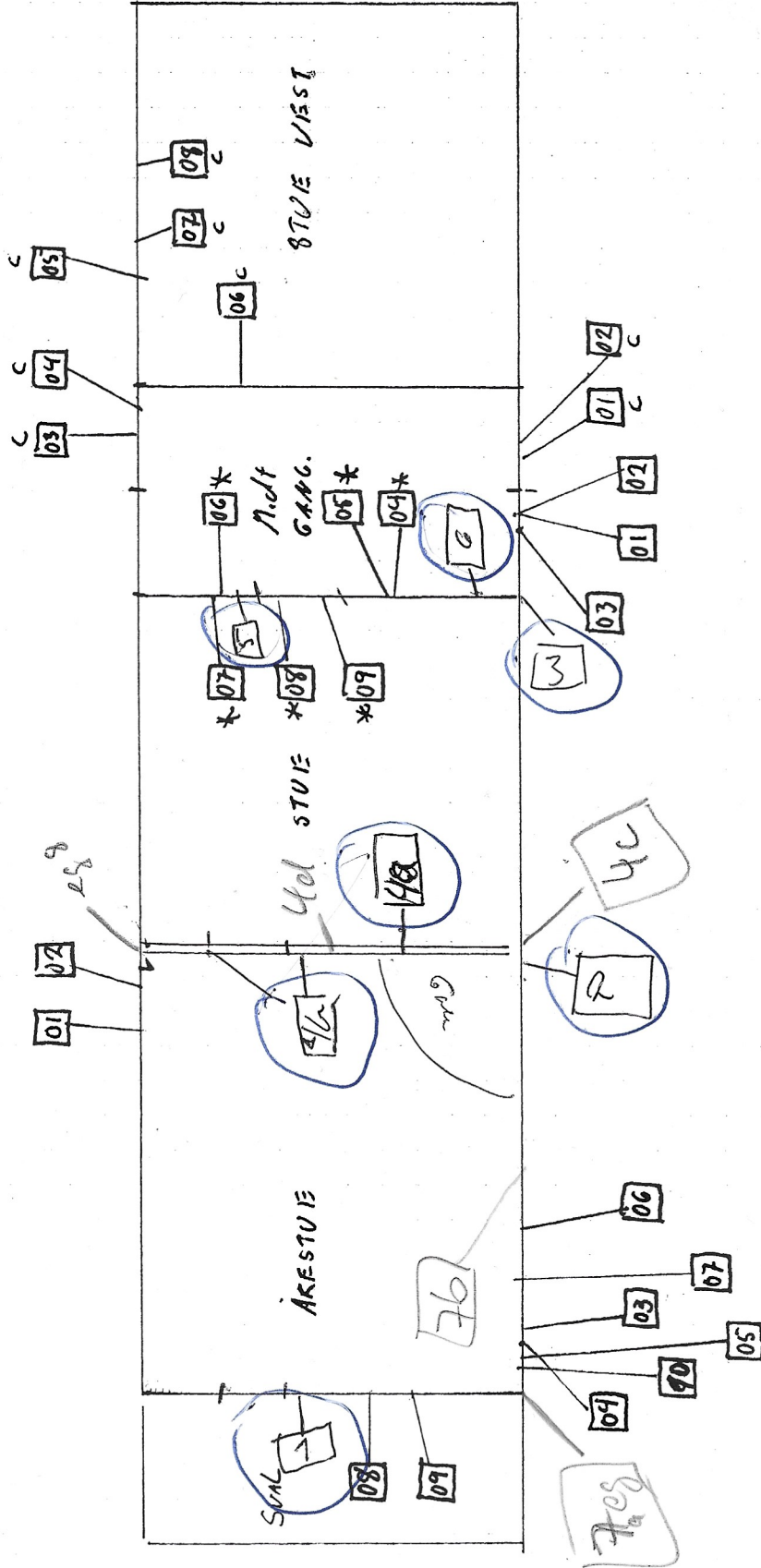
0049 40 720 1821

0049 40 720 1821

VALANO 152/15/17

A B C

* ~~2-ETG~~

A 87411

N086

Torsdag, 27-10-11 (CC+HP+NB+CB)

• **Vatnehuset** (Klappe die ...)

i stuen/1. etage

Prøve I: kil, eg, svill mellem de to gamle stuer, prøve udvendig taget.

1. sal/2. etage, rum 1, med stige

N086 402 - Prøve II: boreprøve, furu, 4. stokk over gulv, væg mellem de to gamle stuer, en del af splint faldet af.

403 - Prøve III: boreprøve, furu, 7. stokk over gulv, stokk med rest af laft HP siger 1600-tallet), væg hen mod vejen, t.h. for vinduet, dårlig prøve, splint faldet af.

404 Prøve IV: boreprøve, furu, 7. stokk over gulv, væg hen mod sideentré, fin prøve.

405 Prøve V: boreprøve, furu, 8. stokk over gulv, bagvæg.

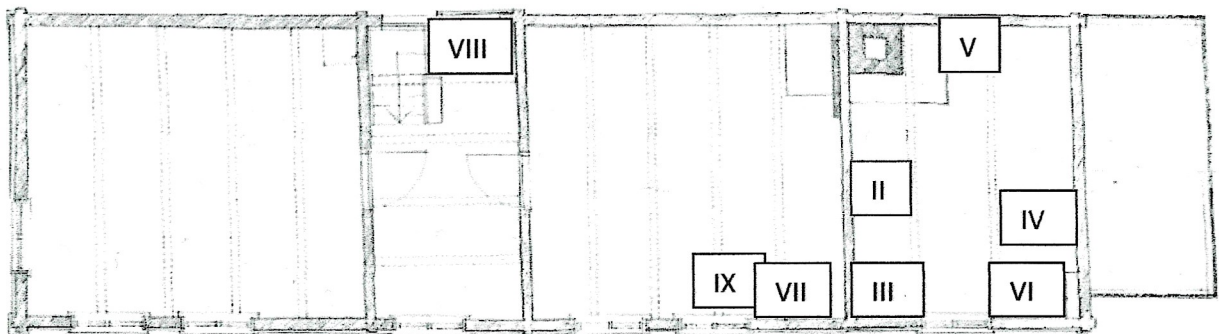
406 Prøve VI: skive, furu, 6. stokk over gulv, væg mod vejen, t.v. for vinduet, fin prøve.

1. sal/2. etage, rum 2, ved siden af midtgang

407 - Prøve VII: boreprøve, furu, ?. stokk over gulv, væg mod vejen, t.v. for vinduet, splint faldet af, ellers ok.

408 - Prøve VIII: boreprøve, furu, 1. stokk over gulv (som går videre i stuen), bagvæg, midtgang

Prøve IX: kil, furu, 5. stokk over gulv, væg mod vejen, t.v. for det venstre vindue, bag vinduesrammen.

plan 1. etage

Prøve III er meget fragmenteret > 16 stykker. To bræret som prøve